

Boekpresentatie *De Dodenspoorlijn* geschreven door Luitenant-kolonel K.A. Warmenhoven. gepresenteerd door mevrouw W. de Bruijn – Janssen, secretaris Stichting Herdenking Birma-Siam Spoorweg en Pakan Baroe Spoorweg (SHBSS)

In februari 2008 stond ik in het Thailand-Burma Railway Centre in Kanchanaburi voor een paneel met deze foto van Karel Warmenhoven.

Op het paneel stond geschreven dat Karel Warmenhoven een paar dagen na de capitulatie bij de Japanse Spoorwegcommandant was binnengestapt en hem vertelde dat hij vanaf nu de spoorweg overnam.

Weer thuis bleef het verhaal in mijn hoofd zitten. Waarom had ik er nog nooit over gehoord? Mijn zoektocht naar informatie over Warmenhoven leverde in Nederland eerst vrijwel niets op. Toen kwam ik door een medewerker van de Oorlogsgravenstichting in contact met Margriet Warmenhoven, een nicht van Karel Warmenhoven.

Het bleek dat er een rapport bestond over de spoorlijn, geschreven in het Engels door Karel Warmenhoven voor de Geallieerde Autoriteiten. Dat rapport is pas in 1999 ontdekt door Rod Beattie, oprichter en conservator van het Thailand-Burma Railroad Centre. Rod Beattie had het rapport bij toeval ontdekt toen hij in de Nationale Archieven in Londen op zoek was naar iets anders over de spoorweg. Hij noemt het “het meest belangwekkende rapport over de spoorlijn”.

Wij, Margriet Warmenhoven en ik, hebben een kopie van het rapport gevraagd en gekregen. Toen ik het had gelezen vond ik dat meer mensen hiervan kennis moesten kunnen nemen en besloot het te gaan vertalen. Dankzij e-mailcontacten met Terry Manttan, manager van het museum, werden veel van de problemen die ik tegen kwam met vertalen beantwoord.

Dit boek is het resultaat.

Karel Warmenhoven was een spoorwegman; hij werkte voor de oorlog als spoorwegingenieur in Java. Hij wist dat een spoorlijn in de jungle heel snel in verval zou raken. De 700 bruggen en viaducten, bijna allemaal (op 8 na) van hout, waren kwetsbaar. Er was dagelijks onderhoud nodig om de spoorlijn in bedrijf te houden.

Warmenhoven wilde met de overname voorkomen dat de spoorlijn in verval zou raken want dan zouden meer dan 20.000 koelies én de onderhoudsploegen met krijgsgevangenen die noordelijk aan de spoorlijn zaten, geïsoleerd raken.

Als de koelies en krijgsgevangenen wisten dat ze vrij waren en door de jungle naar het zuiden zouden proberen te komen, zouden velen het niet overleven. Velen waren immers verzwakt of ziek.

De treinen bleven rijden. Eerst door het inzetten van de overwonnen Japanners, wat later ook met de hulp van Nederlandse ex-krijgsgevangenen die niet naar huis konden door de situatie in Nederlands Indië. Een van die Nederlanders was Joop Tönjes, hij werd hoofd van de Centrale Werkplaats. Zijn dochter Marja is vandaag hier aanwezig.

In die tijd kwamen ook een aantal Nederlandse vrouwen en kinderen vanuit Java naar Thailand omdat de situatie op Java zo onveilig was. Mevrouw Themmen-van Rosmalen, hier ook aanwezig, was een van hen. In het boek staan enkele unieke foto's uit haar fotoalbum.

In de 2 jaar dat Warmenhoven het commando had over de spoorlijn heeft hij een heel gedetailleerd rapport geschreven over alle aspecten van de spoorlijn, zoals de organisatie van het treinverkeer, het materieel, hoe de Japanners er in slaagden treinen te laten rijden ondanks schade door geallieerde bombardementen, de slechte omstandigheden waarin gewerkt moest worden, de wreedheden en het ontbreken van medicijnen en alles wat nodig was voor medische verzorging.

De periode na de bevrijding tot aan de overdracht van de spoorweg in 1947 aan Thailand en alle problemen die daarbij ontstonden worden uitgebreid beschreven. Uit het rapport komt naar voren dat hij in alles handelde volgens zijn Christelijke waarden en normen. Dat hij ondanks ontberingen en persoonlijke verliezen aan de Japanners wilde laten zien dat een menselijke behandeling mogelijk was.

Het rapport is zo bijzonder omdat de meeste Japanse gegevens over de spoorlijn zijn vernietigd en er dus weinig informatie bewaard is gebleven. Gelukkig hebben in de afgelopen jaren ook een aantal ex-krijgsgevangenen hun verhaal opgeschreven zodat het menselijk lijden is vastgelegd. Dit boekje is een aanvulling daarop en ik hoop dat Karel Warmenhoven postuum de waardering zal krijgen die hij verdient.

Ook hoop ik dat het nu, 65 jaar later, misschien nog wat vragen van onze veteranen kan beantwoorden. Voor hun kinderen en kleinkinderen dat het aanvullende informatie geeft over de periode die het leven van zo velen heeft getekend.

Ik wil graag aan 2 aanwezigen het boek nu overhandigen.

Aan de heer Hakkenberg, veteraan van de spoorlijn en drager van de Militaire Willemsorde.

En aan mevrouw Warmenhoven, met dank voor de kopie van het rapport en de vele uren meelesen en meedenken.

Rest mij te zeggen dat de uitgave van het boek is tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Herdenking Birma-Siam Spoorweg en Pakan Baroe Spoorweg en financieel mogelijk was door een bijdrage uit het C.J. van den Barselaar Will Trust.